

ارزیابی نگرش دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی
(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی غرب مازندران)

قربانعلی آقا احمدی^۱، رضا مبشرنیا^۲

چکیده

اهمیت یادگیری زبان انگلیسی می تواند یکی از شاخص های مهم در ارزیابی پیشرفت افراد در جامعه جدید جهانی به حساب آید. در محیط های آموزشی علیرغم تلاش بسیار زیاد که از طرف اولیاء، مربیان آموزشی و مسئولین ذیربط انجام گرفته است، ارتقاء کیفیت یادگیری زبان انگلیسی همچنان بی نتیجه مانده است. شاید بتوان گفت بخشی از این عدم موفقیت، مربوط به زبان آموز و بخش دیگر به محیط پیرامون او مربوط است. بر این اساس پژوهش حاضر در پی بررسی این دو حوزه است. یافته های حاصل از این تحقیق نشان می دهد که نمرات تحصیلی افراد مورد مطالعه کاملاً تحت تأثیر نگرش آنان قرار گرفته و این امر به حد لازم در اعتبارسنجی نیز مورد قبول واقع شده است. به عنوان اهداف ویژه می توان به نکات زیر اشاره کرد: سنجش میزان گرایش دانشجویان در رشته های مختلف علوم انسانی نسبت به درس زبان انگلیسی، سنجش میزان انتظار فایده دانشجویان از یادگیری زبان انگلیسی، سنجش ارزیابی فایده دانشجویان از یادگیری زبان انگلیسی، بررسی علل و عوامل مؤثر در نگرش دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی، سنجش میزان تأثیر انتظارات دیگران بر نگرش دانشجویان در یادگیری زبان انگلیسی، بررسی میزان همبستگی نمره نگرش دانشجویان نسبت به درس زبان انگلیسی با میزان پیشرفت تحصیلی آنان در همان درس و بررسی میزان نگرش دانشجویان در واحدهای مختلف آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی منطقه غرب مازندران. یافته ها نشان می دهد که متغیرهای زمینه ای، خانوادگی، اجتماعی، شناختی و عاطفی در ایجاد، گسترش و تقویت نگرش مثبت و قوی نسبت به زبان انگلیسی کمال تأثیر را خواهند داشت. لذا لازم است برنامه ریزان و دست اندرکاران از طریق ایجاد بستر مناسب در روند تقویتی نگرش افراد، تصمیم سازی و تصمیم گیری نمایند.

واژگان کلیدی: نگرش، زبان انگلیسی، ارزیابی، یادگیری، ارزیابی فایده، انتظار فایده، شناخت

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۷/۱۲/۱۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۱۰/۱۵

۱- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس و دانشجوی دکتری واحد علوم و تحقیقات (نویسنده مسئول)

Ahmadyali33@yahoo.com.

۲- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس گروه زبان انگلیسی. mobashshernia@yahoo.com.

مقدمه

موضوع نگرش و اهمیت بسیار آن در شکل دادن به زندگی افراد واقعیتی کتمان ناپذیر است. این امر هر روز بیش از پیش مورد توجه متخصصان و عموم مردم قرار می گیرد. لیکن کمتر به این امر توجه می شود که تغییر نگرش چرا و چگونه؟ این که باید نگرش ها را تغییر داد و به تعبیر سهراب سپهری «چشم ها را باید شست، جور دیگر باید دید» (سپهری، ۱۳۶۹، ص ۲۹۱).

مفهوم نگرش با مفهوم احساس خوب یا بد نسبت به یک شخص یا یک چیز همراه است. بنابراین این مفهوم نگرش با یک صفت مثبت یا منفی همراه می باشد. نگرش را می توان به عنوان حالت بدنی، آمادگی آزمودنی برای عمل، آمادگی روانی و عصبی، عکس العمل عصبی مثبت یا منفی، برداشت، احساس یا اعتمادی که یک شخص نسبت به یک شخص دیگر، یک گروه، یک اندیشه، یک موقعیت یا یک شیء دارد تعریف کرد (کریمی، ۱۳۸۶، ص ۱۲۳). بنا به نظر منتل - بروملی (۱۹۹۵) نگرش ها بر روی آموزش یادگیری زبان خارجی تأثیر می گذارند و نوعی واکنش عاطفی و ارزشیابی کننده [۱] محسوب می شوند. اما این که چگونه باید نگرش ها را تغییر داد، موضوعی است که کمتر مورد عنایت بوده است. تفاوت بین شکل گیری نگرش ها و تغییر آن ها بسیار ظریف است، به این صورت که اطلاعات جدید، باورهای افراد را نسبت به موضوع نگرش تغییر می دهند و این به نوبه خود، به تغییر ارزیابی مثبت و منفی منجر خواهد شد و در نتیجه، نگرش شخص تغییر خواهد کرد (باقریان، ۱۳۷۹).

برای تغییر نگرش باید به متغیرهایی توجه کرد، از جمله به ویژگی های منبع گفتمان و عمدتاً اعتبار، تخصص و امین بودن آن، و مهم تر از همه خود گفتمان و ویژگی های شرکت کنندگان که دربرگیرنده متغیرهایی مانند «هوش، ویژگی های شخصیت و میزان انگیزتگی می باشد» (شیرکوند، ۱۳۸۱، ص ۳). بیکر (۱۹۹۲) نگرش را به این صورت تعریف کرده است: «سازه فرضی به کار رفته برای روشن ساختن جهت و میزان ثبات رفتار انسان» (ص ۱۰). به کلامی ساده تر، نگرش همان نوع نگاه ما به محیط اطرافمان است که نتیجه آن در رفتارمان نمایان می شود و ضمناً بر حال و آینده ما تأثیر مستقیم می گذارد. چون نگرش از یک جهت دو جنبه مثبت و منفی دارد، پس نتایج آن هم می تواند مثبت و منفی باشد.

مقاله حاضر درصدد است به این مسئله پردازد که نگرش دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی در غرب مازندران نسبت به زبان انگلیسی را مورد مطالعه قرار دهد. ضمناً ارائه راهکارهای مناسب آموزشی و تلاش برای تغییر نگرش های منفی نسبت به زبان انگلیسی از جمله اهداف این مقاله است. برای دست یابی به اهداف تحقیق ابتدا ضمن ارایه طرح مساله و فرضیه ها پرسش های تحقیق ادبیات و چارچوب و مبانی نظری آن را بررسی و مدل مناسب آن مشخص گردید و سپس در قالب فرمول های آماری تجزیه و تحلیل مربوطه انجام شده و نتایج آن ارایه شده است.

در مورد نگرش مطالعات متعددی انجام شده که به خاطر ضیق فضا از پرداختن به آنها معذوریم. لکن به عنوان مثال محمد اسد عالم و همکاران (۱۹۸۸) در تحقیقی به بررسی اهداف آموزش و اهمیت انگلیسی در عربستان سعودی پرداخته و دریافتند که نگرش زبان آموزان، معلمین و والدین نسبت به انگلیسی مثبت بود. یافته های این گروه حاکی از آن بود که انگلیسی در دنیای تجارت و آموزش نقش بسیار مهمی داشته و به هیچ وجه تهدیدی علیه اسلام و زبان عربی محسوب نمی شد. تحقیق دیگری در امارات متحده عربی توسط موسی (۱۹۸۵) بر روی دانش آموزان دوره راهنمایی انجام شد. هفتاد و پنج درصد از کل افراد مورد مطالعه (۳۵۷ نفر) با یادگیری انگلیسی به عنوان زبان بین المللی جهت ادامه تحصیل و ارتباط با افراد انگلیسی زبان موافق بودند. پژوهش دیگری توسط گاردنر، لالوند و مورکرافت (۱۹۸۵) روایی مجموعه آزمون های نگرش / انگیزش را اثبات کرد. نتایج حاصله نشان داد که نگرش و انگیزش، سرعت یادگیری واژگان زبان فرانسه را تحت تأثیر قرار می دهد.

بیان مساله

در جهانی زندگی می کنیم که عصر ارتباطات یا انقلاب اطلاعات نامیده شده است (کاستلر، ۱۳۸۴، ص ۴۵). در چنین محیطی مبادله افکار و عقاید شتاب چشمگیری داشته است و به قول آلون تافلر در کتاب موج سوم این تبادل با شدت تمام در حال دگرگون ساختن همه جانبه جامعه و بشر است (تافلر، ۱۹۸۰، ص ۲۳۱). تغییرات و تحولاتی که در سطح جهان رخ داده، درون جامعه ما را هم به همان شدت تغییر داده است، مرتباً اطلاعات تازه به ما می رسد و ما ناچاریم که چه در جهت موافقت و چه در جهت مقاومت و مخالفت با این جریان، دائماً با سرعت بیشتری خودمان را اصلاح و آماده کنیم. در واقع یکی از ویژگی های بارز قرن حاضر تبادلات فرهنگی بین المللی

است و قدرتمندان با استفاده از امکانات رسانه ای و با اهداف بلند مدت جهت اعمال نفوذ در امور داخلی کشورها و نیز تأثیرگذاری در امور جهانی تلاش می کنند.

ورود در این روابط متقابل جهانی، نیازمند شرایط بسیار مختلفی است که از آن جمله می توان به ارتباط کلامی میان افراد، گروه ها و ملت ها اشاره کرد که از طریق آن اطلاعات و افکار به وسیله زبان و گفتار در قالب های مختلف منتقل می شود. بنابراین اهمیت یادگیری زبان خارجی (علمی و بین المللی) منجمله زبان انگلیسی می تواند یکی از شاخص های مهم در ارزیابی های پیشرفت افراد در جامعه جدید جهانی به حساب آید، که از طریق آن امکان برقراری ارتباط و فهم مطالب فراهم می گردد. اما در جامعه ما علیرغم تلاش بسیار زیاد که از طرف اولیاء، مربیان آموزشی و مسئولین ذیربط انجام گرفته است، متأسفانه ارزیابی های اولیه نشان می دهد که سرمایه گذاری های انجام گرفته جهت ارتقاء کیفیت یادگیری زبان انگلیسی همچنان بی نتیجه مانده است که شاید بتوان گفت بخشی از عدم موفقیت، مربوط به زبان آموزان و عوامل محیطی-اجتماعی آنان باشد. از این رو تحقیق حاضر بدنبال بررسی مکانیسم تأثیر عوامل مختلف بر نگرش افراد مورد مطالعه است .

فرضیه های پژوهش

- به نظر می رسد " میزان شناخت " دانشجویان از ارزش و اهمیت زبان خارجی (ارزیابی مثبت) در میزان موفقیت آنان در زبان آموزی مؤثر است.
- به نظر می رسد " احساس مثبت " (علاقمندی) نسبت به زبان خارجی بر کیفیت مطلوب آموزشی دانشجویان در زبان انگلیسی مؤثر است.
- به نظر می رسد که " میزان کتاب ها و مجلات " زبان انگلیسی موجود در کتابخانه شخصی دانشجویان با میزان علاقمندی آنان رابطه معناداری دارد.
- به نظر می رسد بین " جنسیت " و نوع نگرش زبان آموز نسبت به آموزش زبان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می رسد " ارزیابی مثبت " دانشجو از زبان انگلیسی با پیشرفت تحصیلی او رابطه معناداری دارد.

ارزیابی نگرش دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی ۳۱

- به نظر می‌رسد "نوع انتظارات دیگران" با نگرش دانشجویان به یادگیری زبان انگلیسی رابطه معناداری دارد.

- به نظر می‌رسد بین "نوع رشته‌های تحصیلی" دانشجویان و نگرش به زبان انگلیسی رابطه معناداری وجود دارد.

- به نظر می‌رسد بین "انتظار فایده" از زبان انگلیسی و نگرش به یادگیری آن رابطه معناداری وجود دارد.

مبانی نظری پژوهش

هدف از بررسی و ارایه چهارچوب تئوریک آن است که از طریق آن بتوان در پرداخت و تعیین متغیرها و روابط میان آنها و تدوین فرضیه و چگونگی بهره‌گیری از آن و همچنین خط راهنمای تحقیق و یا خطکش و معیاری برای بررسی مسائل مختلف مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین در این قسمت به نظریه‌های مربوط به نگرش اشاره می‌شود.

نگرش معانی متعدد و متفاوتی دارد. از قدیمی‌ترین تعاریف این کلمه، عبارتند از وضع و حالت بدنی، نگاه، نظر، ملاحظه، رعایت، دقت و توجه (معین، ۱۳۸۱ص ۱۹۱۸). اما در تعریف جدید، نگرش بیشتر معنایی از حالت ذهنی و روانی را متبادر می‌کند. نگرش برگرفته از واژه «Attitude» است که در برگردان آن به فارسی، کلمات متفاوتی همچون «طرز فکر، نگرش، اعتقاد، شیوه تلقی، وجهه، نظر، وضع روانی و بازخورد» را می‌بینیم (مهرآرا، ۱۳۷۳، ص ۲۲۲). صنایعی (۱۳۴۷) به نقل از آلپورت (۱۹۳۵) نگرش را یک حالت روانی و عصبی تعریف کرده که از طریق تجربه سازمان می‌یابد و بر روی پاسخ فرد در قبال اشیاء و موقعیت‌ها، تأثیری پویا می‌گذارد. نگرش را به صورت واکنش عصبی مثبت یا منفی نسبت به یک معنای انتزاعی و یا ملموس تعریف کرده اند (کریمی، ۱۳۸۵، ص ۴۵).

نگرش، نگاه افراد به اشیاء، مردم، گروه‌ها و موضوعات دیگر است. به عبارت دیگر در معنای نگرش نوع، زاویه و نحوه نگاه به پدیده‌ها حائز اهمیت است. به نظر می‌رسد که نوع نگرش افراد به پدیده‌ها، که ناشی از خود پدیده‌ها است، به طور کلی بر ساختار شخصیتی آن‌ها نیز تأثیر مستقیم می‌گذارد. افراد به خاطر ساده‌سازی موضوعات پیچیده، برای حفاظت از عزت نفس،

سازگارشیدن با جهان و پدیده‌ها و تبیین ارزش‌های بنیادین به شکل دهی نگرش‌ها می‌پردازند(خاوندی زاد اقدم، ۱۳۸۲، ص ۲۲۲).

امروزه در تعریف نگرش چنین گفته می‌شود: «نگرش که از طریق آموزش‌های اجتماعی تحقق می‌یابد، ترکیبی از باورها، گرایش‌ها یا احساسات مساعد و نامساعدی است که به آمادگی و تمایل فرد برای نشان دادن واکنش به شیوه‌ای نسبتاً ثابت به اشیاء، اشخاص و رویدادهای خاص اطلاق می‌شود» (همان، ص ۲۲۳). این تعریف دارای سه عنصر است که عبارتند از:

۱- باورها (عنصر شناختی): شامل اعتقادات و باورهای شخصی درباره‌ی شخص، شیء یا یک اندیشه است.

۲- گرایش‌ها(عنصر عاطفی یا ارزشی): شامل احساسات و شورها، به ویژه ارزش‌گذاری مثبت یا منفی فرد نسبت به موضوع نگرش می‌باشد و معمولاً به صورت خوشایند و ناخوشایند ظاهر می‌شود.

۳- عمل‌ها (عنصر تمایل به عمل): به آمادگی برای پاسخ‌گویی به شیوه‌های خاص گفته می‌شود(همان، ص ۲۲۳).

به طور اجمال می‌توان گفت که عنصر شناختی شامل اعتقادات و باورهای افراد درباره‌ی یک چیز، عنصر عاطفی شامل نوعی علقه‌ی عاطفی یا باورهای فرد و عنصر رفتاری شامل آمادگی فرد برای پاسخ‌گویی به شیوه‌ای خاص می‌باشد. مثلاً نگرش یک دانشجو به استاد خاص ممکن است حاوی این نکته باشد که وی یک شخصیت علمی و دانشگاهی است (شناختی)، بسیار عالی درس می‌دهد و دانشجویانش وی را دوست دارند (عاطفی) و دانشجویان به هیچ‌عنوان از کلاس‌های وی غیبت نمی‌کنند (رفتاری).

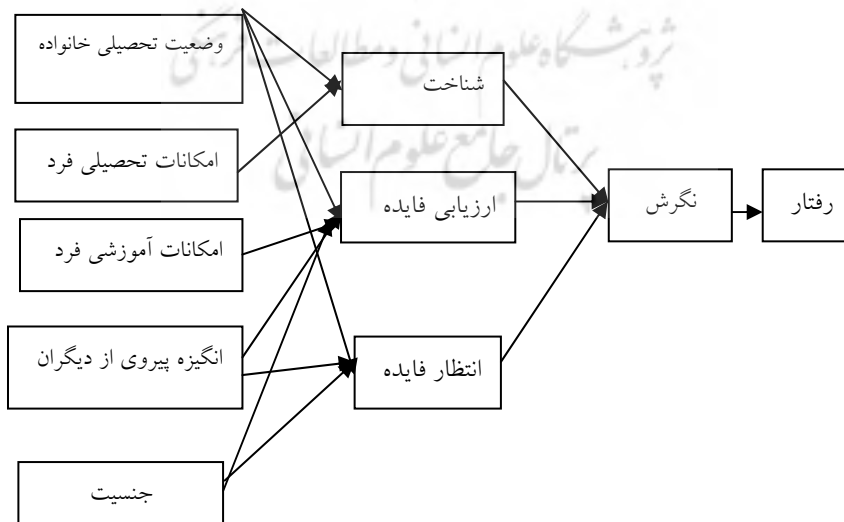
با توجه به مباحث فوق، نظریه‌های متفاوتی در زمینه‌ی سنجش نگرش ارائه شده است. مثلاً تئوری فیش باین-آیزن معتقد است زنجیره‌ای از عوامل مختلف رفتار را به وجود می‌آورد که اساساً قصد و نیت واسطه‌ی اساسی بین آن دو به حساب می‌آید. در این تئوری، قصد و نیت را تابعی از گرایش به سوی آن رفتار و هنجار ذهنی می‌دانند. «متغیر اول (گرایش به سوی آن رفتار یک متغیر فردی و شخصی است که طی آن فرد انجام یک رفتار (یا یک پدیده) را از نظر خودش ارزیابی می‌کند که آیا خوب است یا بد. متغیر دوم نوع (هنجار ذهنی) منعکس‌کننده‌ی نفوذ و فشار

اجتماعی است که شخص آن را برای انجام یک کار (رفتار) احساس و ادراک می کند» (رفیع پور، ۱۳۷۲، ص ۴۵).

همانطوریکه مذکور افتاد در این تئوری متغیر هنجار ذهنی بیانگر نفوذ و فشار اجتماعی بر روی یک شخص برای انجام رفتاری ویژه است. به عبارت دیگر اینکه در نظر فرد دیگران مهم [۲] چقدر به عنوان یک مرجع هدایت کننده رفتار او نقش دارند. از این جهت متغیر هنجار ذهنی تابع دو عامل مهم دیگر است.

انتظارات دیگران: «انتظار آنکه یک رفتار خاص از سوی «دیگر افراد مهم گروه (Significant others) چگونه ارزیابی می شود که از این پس این دیگر افراد مهم را «دیگران» می نامیم» (رفیع پور، ۱۳۷۲، ص ۱۱). دیگران مهم افراد مختلفی هستند که فرد به اشکال مختلف با آنها سرو کار دارد و «تحت تأثیر» آنها قرار دارد. و این امر ممکن است به علل مختلف از جمله جذابیت، قیافه، هوش، توانمندی جسمی به روانی، اجتماعی و... باشد که فرد خود شاهد ناظر آن بوده و یا از دیگران بنحوی به او منتقل گردیده است» (تنهایی، ص ۷۲).

انگیزه پیروی از انتظارات دیگران: افراد برای پیروی از «انتظارات دیگران چه انگیزه و هدفی دنبال می کند. آیا حرف این شخص یا اشخاص مهم برای او مهم است. اساساً در مورد گفتار آنها چه سخنی دارند. بدین ترتیب مجموعه کلیات پیرامون شیوه‌های اساسی در قالب پارادایم زیر نشان داده می شود (رفیع پور، ۱۳۷۲، ص ۱۱).

ساپ و هارد[۳]دو نظریه پردازند که در کنار نظریه فیشن باین - آیزن یک متغیر دیگری بنام پذیرش اجتماعی[۴] را به آن افزوده اند. « آنها معتقدند که انتظارات اجتماعی در پیدایش قصد و نیت مؤثر است. بدین منظور آنها به تئوری گروه مرجع[۵] رجوع می کنند. و آنرا گروهی می دانند که « نقش یک چهار چوب مرجع را ایفا می کند ... و عقاید یک سیستم اجتماعی وسیعتری را منعکس می سازد. بدین ترتیب انسان جهان اطراف خود را از دیدگاه گروه مرجع کلی ادراک می کند(رفیع پور، ص ۱۲).

روش پژوهش

شناخت مسائل و پدیده های انسانی به دلیل پیچیدگی ذاتی شان امر ساده و روشنی نیست. بنابراین اقدام به بررسی و مطالعه آن ها نیازمند تمهید مقدمات مناسبی است که در صورت عدم رعایت اصول و مقررات مربوط به ابزار و تکنیک های مطالعه، کار سنجش و اندازه گیری را با مشکلات عدیده ای مواجه می سازد.

این تحقیق یک مطالعه میدانی از نوع تحلیلی - مقطعی است. برای اجرای این تحقیق ابتدا با مطالعه اسناد و مدارک مرتبط و دسته بندی آن ها و سپس با طرح مقدمات لازم جهت انجام مصاحبه مقدماتی، مواد اولیه جهت طراحی پرسشنامه فراهم گردید. در مرحله بعد، پرسشنامه اولیه طراحی و به منظور اخذ اعتبار صوری لازم بین متخصصین توزیع و پس از تجزیه و تحلیل، آماده اجرا گردید. آن گاه پرسشنامه در اختیار دانشجویان قرار داده شد و سپس در قالب آمار توصیفی و آزمون کای دو (مجذور خی) و ضریب همبستگی پیرسون و فرمول های مربوط، نتایج تحقیق مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. به منظور گردآوری اطلاعات، ابتدا با استفاده از فیش، اطلاعات کتابخانه ای جمع آوری شده و سپس به وسیله پرسشنامه که با استفاده از طیف لیکرت به گردآوری اطلاعات میدانی اقدام گردید.

با در نظر گرفتن جامعه آماری و محدوده مکانی اجرای این طرح پژوهشی، از دانشجویان علوم انسانی تعدادی از واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی غرب مازندران شامل دانشگاه های آزاد اسلامی واحد چالوس، تنکابن و رامسر استفاده شد. تعداد کل دانشجویان رشته های علوم انسانی شاغل به تحصیل در این دانشگاه ها در سال ۱۳۸۶ بیش از ۱۱۸۴۰ نفر بوده است.

جدول شماره ۱: تعداد کل دانشجویان علوم انسانی در واحد های دانشگاهی مورد مطالعه

واحد دانشگاهی	تعداد کل دانشجویان علوم انسانی
چالوس	۴۷۶۱
تنکابن	۶۸۳۰
رامسر	۲۵۱

جدول شماره ۲: تعداد کل دانشجویان علوم انسانی در واحد های دانشگاهی مورد مطالعه بر حسب رشته تحصیلی

رشته	چالوس	تنکابن	رامسر
حسابداری	۱۲۸۳	۱۷۹۶	۲۵
مدیریت	۶۶۲	۹۲۶	-
علوم تربیتی	۲۱۸	۳۰۵	-
مغز	۹۱۵	۱۲۸۱	-
علوم سیاسی	۳۱۵	۴۴۱	-
جغرافیا	۲۷۰	۳۷۸	-
ادبیات فارسی	۲۸۷	۴۰۱	-
فقه و حقوق - عربی	۳۱۰	۴۳۴	-
باستان شناسی	۱۱۶	۱۶۲	-
تربیت بدنی	۶۸	۹۵	-
آموزش معلمان	۳۶۸	۵۱۵	-

نمونه آماری این تحقیق ۵۰۰ نفر از جامعه مورد بررسی بود. برای انتخاب اعضای نمونه، از روش خوشه‌ای و به صورت تصادفی استفاده شد، به این صورت که از دانشجویان سه واحد دانشگاهی بر حسب رشته های مختلف کلاس هایی انتخاب شده و نمونه ها به صورت کاملا تصادفی انتخاب و پرسشنامه در میان آن ها توزیع گردید. مجموعاً در سه واحد دانشگاهی حدود ۶۵۰ پرسشنامه به دانشجویان تحویل شد که از این میان، حدود ۵۴۰ پرسشنامه بازگردانده شد که ۵۰۰ عدد قابل استفاده بود. ضمناً میزان حجم نمونه از جداولی مانند مورگان و فرمول کوکران استفاده شد. برای انجام مراحل تجزیه و تحلیل از روش توصیفی استفاده و در موارد خاص به صورت مقایسه ای بین واحدهای دانشگاهی و در موارد دیگر تحلیل استنباطی به کار برده شد (فرمول های X^2 و پیرسون). برای این منظور، ابتدا پرسشنامه‌ای شامل ۷۰ گویه طراحی و سپس برای آزمون کیفیت و محتوا، به وسیله ۳۰ نفر پاسخگوی داور تکمیل و نتایج بررسی شد. در آزمون و بررسی اولیه، پرسش‌ها به ۵۵ پرسش کاهش یافت. سپس پرسشنامه اصلاح شده بین ۵ نفر متخصص دیگر نیز توزیع و بعد از آخرین بررسی ها، ۴۶ پرسش در پرسشنامه نهایی باقی ماند. از بین پرسش های این پرسشنامه یک پرسش نیازمند پاسخ عددی بود که به سه گزینه تفکیک شد.

به منظور سنجش پایائی پرسشنامه طراحی شده برای مقیاس اندازه گیری نگرش، همراه با آزمون های پرسشنامه ها، ضرایب پایائی محاسبه شد. در مرحله اول آزمون که ۲۰ پرسشنامه قابل استفاده تکمیل شده بود، ضرایب محاسبه شده کم بود؛ اما با توجه به تعداد محدود نمونه، به نظر می رسید با افزایش تعداد نمونه و اصلاح برخی موارد، ضریب بهبود یابد. از جمله مقادیر محاسبه شده برای سنجش پایائی مقیاس عبارتند از ۸۳ درصد برای آلفای کرونباخ، ۷۲ درصد برای ضریب گاتمن و ۷۶ درصد برای ضریب اسپیرمن - براون.

یافته های پژوهش

محققین در این قسمت به منظور پاسخگویی به مسئله تدوین شده و رد یا تأیید فرضیات و یا سؤالات تحقیق از روش های مختلف آماری اعم از توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده کرده اند.

ارزیابی نگرش دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی ۳۷

جدول شماره ۳: خلاصه نتایج به دست آمده از تحقیق حاضر در جدول زیر نشان داده شده است.

خلاصه نتایج جدول لیکرت (به درصد)

سؤال	مقیاس	کاملاً موافق	کاملاً مخالف
مفید بودن انگلیسی در آینده	۵۹/۸	۲۸/۶	۱۰
ارزش بودن یادگیری انگلیسی	۳۵/۴	۳۹/۶	۱۹/۲
کمک به پیشرفت	۴۵/۳	۴۲/۵	۱۰/۵
علاقه مندی بیشتر در صورت تماس با خارجیان	۴۶/۴	۳۴/۳	۱۵/۷
مؤثر در کسب موقعیت بالای اجتماعی	۴۹/۵	۳۱/۱	۱۶/۱
ندانستن آن مساوی با بی سوادى	۴۰/۴	۲۸/۷	۲۱/۸
تسلط بستگان و افزایش انگیزه	۳۴/۱	۳۵/۵	۲۰/۳
تأثیر تشویق اطرافیان	۲۲/۸	۲۶/۲	۴۱
نیاز همه به یادگیری انگلیسی	۴۴/۷	۳۵/۸	۱۳/۸
ناقص بودن تحصیلات دانشگاهی بدون تسلط به انگلیسی	۳۸/۱	۲۵/۸	۱۹/۴
استفاده از تمام توان برای یادگیری آن	۳۷/۴	۳۱/۲	۲۴/۵
عدم ارتباط شغل با انگلیسی	۷/۹	۱۶/۸	۲۸/۵
مورد نیاز برای تحصیلات عالی	۴۱	۴۱/۵	۱۳/۳
لزوم افزایش ساعات درس انگلیسی	۹/۶	۳۰/۳	۲۷/۶
نیاز به مطالعه خارج از کلاس	۴۰/۶	۴۰	۱۳/۹

جدول شماره ۴: خلاصه نتایج به دست آمده از محاسبات آماری توسط نرم افزار SPSS است :

شدت همبستگی	نتیجه گیری	F - مقدار	آماره آزمون	روش آماری	فرضیات
۰/۲۱۵	معنادار	۰/۰۰۱	$X^2 = 572/98$	جداول متقاطع	۱- رابطه متقابل میان میزان تسلط با میزان اهمیت زبان
۰/۲۰۶	بی معنا	۰/۰۱۶	$X^2 = 25/28$	جداول متقاطع	۲- رابطه متقابل میان میزان تسلط با میزان علاقه
۰/۱۰۲	بی معنا	۰/۵۳۲	$X^2 = 3/04$	جداول متقاطع	۳- رابطه میان تعداد کتب کتابخانه شخصی افراد و میزان علاقمندی
-۰/۱۲۱	بی معنا	۰/۲۶۱	$X^2 = 0/625$	جداول متقاطع	۴- رابطه متقابل بین جنسیت و شناخت
۰/۱۱۷	بی معنا	۰/۲۲۸	$X^2 = 2/86$	جداول متقاطع	۵- رابطه متقابل معدل دانشگاهی با ارزیابی از نتایج حاصل از یادگیری زبان انگلیسی
۰/۸۲۶	معنادار	۰/۰۰۰۰۵	$X^2 = 97/65$	جداول متقاطع	۶- رابطه متقابل بین نگرش و انتظار فایده
-۰/۰۷۱	بی معنا	۰/۰۳۷	$X^2 = 22/3$	جداول متقاطع	۷- نگرش و رشته دانشگاهی
۰/۲۳۰	بی معنا	۰/۲۳۹	$X^2 = 0/909$	جداول متقاطع	۸- رابطه متقابل میزان شناخت و موفقیت تحصیلی
۰/۱۸۲	بی معنا	۰/۰۳۵	$X^2 = 10/36$	جداول متقاطع	۹- رابطه متقابل احساس مثبت (علاقمندی) و کیفیت مطلوب آزمون
۰/۲۴۹	بی معنا	۰/۰۹۷	$X^2 = 2/06$	جداول متقاطع	۱۰- رابطه متقابل جنسیت و نگرش
۰/۱۳۸	معنادار	۰/۰۰۳	$X^2 = 19/97$	جداول متقاطع	۱۱- رابطه ارزیابی و پیشرفت تحصیلی
۰/۹۶۶	معنادار	-۰/۲۰	$X^2 = 152/58$	جداول متقاطع	۱۲- رابطه ارزیابی و نگرش
۰/۵۸۰	معنادار	-۰/۰۵	$X^2 = 16/81$	جداول متقاطع	۱۳- رابطه متقابل انتظار دیگران و نگرش

رابطه متقابل میان میزان تسلط با میزان اهمیت زبان

بررسی به عمل آمده بر روی نوع رابطه متقابل میان میزان تسلط دانشجویان و زبان انگلیسی مشخص می کند که پردازش آماری حاصل از جداول متقاطع و با عنایت به نوع قرار گرفتن تعداد افراد در هر رده مشترک (۱و۱) و (۱و۲) و (۲و۱) و (۲و۲) و همچنین جدول آماره آزمون X^2 می توان گفت که چون آماره آزمون عدد بسیار بزرگ و میزان $F -$ مقدار آن نزدیک به صفر می

باشد، آزمون معنی دار بوده و همبستگی متقابل بین این دو فرضیه وجود دارد. تسلط کسانی که به زبان انگلیسی اهمیت بیشتری می دهند نسبتاً قوی است. جدول فوق میزان و شدت همبستگی را حدود ۲۱ درصد نشان می دهد.

رابطه متقابل میزان تسلط با میزان علاقه

رابطه متقابل بین میزان تسلط دانشجویان مورد مطالعه به زبان انگلیسی (با کدبندی تسلط ضعیف با کد ۱ و تسلط قوی با کد ۲) با میزان علاقه آنان به یادگیری زبان انگلیسی (به صورت بی علاقه با کد ۱ و علاقمندی قابل قبول با کد ۲) و آماره آزمون χ^2 برای داده‌های فوق ۲۵/۲۸ بوده و میزان P - مقدار آن نزدیک به صفر بوده بنابراین آزمون معنی دار می باشد و یافته ها نشان می دهد که این دو از هم مستقل نیستند. در عین حال میزان و شدن همبستگی حدود ۲۰ درصد را نشان می دهد.

رابطه میان تعداد کتب کتابخانه شخصی افراد و میزان علاقمندی

رابطه متقابل بین تعداد کتب انگلیسی در کتابخانه شخصی افراد مورد مطالعه (با کدبندی تعداد کتب اعلام شده به صورت (کم ۱ و متوسط ۲ و زیاد ۳) و میزان علاقمندی زبان انگلیسی با کدهای مربوطه و نوع قرارگیری تعداد افراد در هر رده مشترک نشان می دهد با توجه به این که میزان آماره آزمون برابر ۳/۰۴ و میزان P - مقدار آن معادل ۵۵٪ (که از ۰۰۵/ بزرگ تر است) می توان نتیجه گرفت که رابطه معنی داری بین این دو متغیر وجود ندارد. ضمناً میزان و شدت همبستگی آن حدود ۱۰ درصد را نشان می دهد که چندان مطلوب نیست.

رابطه متقابل بین جنسیت و شناخت

رابطه متقابل بین جنسیت افراد مورد مطالعه (مردان کد ۱ و زنان کد ۲) با میزان شناخت دانشجویان از اهمیت و ارزش یادگیری زبان انگلیسی (شناخت ضعیف با کد ۱ و شناخت قوی با کد ۲) نشان داده شده است. آماره آزمون χ^2 بیانگر این است که چون آماره آزمون عدد بسیار کوچک و میزان P مقدار آن بزرگتر از ۰/۰۵ است، آزمون معنی دار نبوده و این دو مستقل از هم هستند. میزان و شدت همبستگی ۱۲٪ بوده و ارتباط کمی با هم دارند.

رابطه متقابل معدل دانشگاهی دانشجویان مورد مطالعه با ارزیابی از نتایج حاصل از یادگیری زبان انگلیسی در جدول رابطه متقابل بین معدل دانشگاهی دانشجویان مورد مطالعه (با معدل پایین ۱۵ با کد ۱ و بالای ۱۵ با کد ۲) با ارزیابی های به عمل آمده از آثار و نتایج یادگیری زبان انگلیسی (ارزیابی ضعیف با کد ۱ و ارزیابی قوی با کد ۲) با استفاده از روش جدول متقاطع دیده می شود که آماره کای دو پیرسون برابر $2/861$ می باشد و این نشان دهنده عدم همبستگی متقابل بین دو متغیر می باشد. همچنین میزان شدت همبستگی برابر $0/11$ درصد است که نسبتا پایین است لذا این دو مستقل از هم هستند.

رابطه متقابل بین نگرش و انتظار فایده

نوع رابطه میان مهم ترین متغیر چند عاملی نگرش (نگرش پایین با کد ۱ و نگرش بالا با کد ۲) با متغیر انتظار فایده یادگیری زبان انگلیسی (انتظار پایین با کد ۱ و انتظار بالا با کد ۲) می باشد. این داده ها نشان می دهند که با استفاده از روش جدول متقاطع، آماره کای دو پیرسون و میزان P - مقدار آن صفر می باشد. یعنی آزمون معنی دار بوده و همبستگی در رابطه متقابل بین این دو وجود دارد بنابراین کسانی که انتظار فایده بیشتری از آموزش زبان انگلیسی دارند نگرش مثبت تری نیز به زبان انگلیسی دارند. هم چنین میزان شدت همبستگی (گاما) برابر $0/826$ می باشد که بسیار بالا می باشد. بنابراین این دو مستقل از هم نیستند.

نگرش و رشته دانشگاهی

رابطه متقابل بین نوع رشته دانشگاهی افراد مورد مطالعه و نگرش آنان نسبت به زبان انگلیسی مشخص می کند که با توجه به آماره آزمون که برابر $22/301$ و میزان P - مقدار نزدیک به $0/05$ می باشد پس می توان گفت رابطه بین این دو معنی دار بود و این تأثیر وجود دارد. در ضمن میزان شدت همبستگی برابر با $0/07$ - می باشد که نسبتا پایین است.

رابطه متقابل میزان شناخت و موفقیت تحصیلی

رابطه متقابل میان میزان شناخت دانشجویان از کارکرد یادگیری زبان انگلیسی (شناخت پایین با کد ۱ و شناخت بالا با کد ۲) با میزان موفقیت تحصیلی دانشجویان در حوزه زبان در جداول مربوطه نشان می دهد که با توجه به آماره آزمون در جدول برابر $0/90$ و میزان P - مقدار $0/23$

ارزیابی نگرش دانشجویان نسبت به زبان انگلیسی ۴۱

می باشد پس می توان گفت که بین این دو رابطه معنی داری وجود ندارد. در ضمن میزان شدت همبستگی برابر با $0/23$ می باشد که نسبتاً پایین است.

رابطه متقابل احساس مثبت (علاقمندی) و کیفیت مطلوب آزمون

رابطه متقابل میان علاقمندی دانشجویان (علاقه پایین با کد ۱ و علاقه بالا با کد ۲) با کیفیت آموزش دانشجویان (کیفیت پایین با کد ۱، کیفیت متوسط با کد ۲ و کیفیت بالا با کد ۳) مشخص می کند که با توجه به داده ها و آماره آزمون χ^2 پیرسون می توان گفت که چون آماره آزمون عدد $10/364$ و میزان P - مقدار آن $0/035$ است آزمون معنی دار بوده و همبستگی و رابطه معنادار متقابل بین این دو متغیر وجود دارد. لذا احساس مثبت (علاقمندی) به یادگیری زبان انگلیسی رابطه مثبتی با کیفیت مطلوب آموزش دارد. در ضمن میزان و شدت همبستگی عدد $0/10$ را نشان می دهد.

رابطه متقابل جنسیت و نگرش

رابطه متقابل بین جنسیت (زن با کد ۱ و مرد با کد ۲) و نگرش (پایین با کد ۱ و بالا با کد ۲) مشخص می کند که با استفاده از جداول متقاطع و با توجه به قرارگیری تعداد افراد در هر یک از رده ها و جدول آماره آزمون χ^2 می توان گفت که چون آماره آزمون بسیار کوچک است و میزان P - مقدار آن $0/097$ می باشد آزمون معنی دار نبوده و بین دو متغیر رابطه متقابل وجود ندارد و این دو از هم مستقل هستند. در ضمن شدت همبستگی حدود $0/24$ را نشان می دهد.

رابطه ارزیابی و پیشرفت تحصیلی

رابطه متقابل بین میزان ارزیابی دانشجویان از فواید آموزش زبان انگلیسی (بد با کد ۱، متوسط با کد ۲ و خوب با کد ۳ و خیلی خوب با کد ۴) با میزان پیشرفت تحصیلی دانشجویان در دروس مربوطه (کم با کد ۱، متوسط با کد ۲ و بالا با کد ۳) انجام پذیرفته است. اطلاعات موجود در این جداول مشخص می کند که با توجه به داده های جدول و با توجه به جدول آماره آزمون χ^2 می توان گفت که چون آماره آزمون عدد بزرگ $19/97$ به دست آمده و میزان P مقدار آن $0/003$ است پس آزمون معنی دار بوده و همبستگی و رابطه متقابل بین این دو نیز وجود دارد. یعنی افرادی که ارزیابی مثبتی از زبان انگلیسی داشته اند میزان پیشرفت تحصیلی آنان نیز نسبتاً قوی تر است. ضمناً میزان و شدت همبستگی آن دو حدود $0/24$ را نشان می دهد.

رابطه ارزیابی و نگرش

رابطه متقابل میان ارزیابی فواید یادگیری زبان انگلیسی (منفی با کد ۱ و مثبت با کد ۲) با نگرش (پایین با کد ۱ و بالا با کد ۲) که با استفاده از جداول متقاطع انجام گرفت، و با توجه به جداول مربوطه و جدول آماره آزمون χ^2 می توان گفت که چون آماره آزمون $152/58$ بوده و این عدد بسیار بزرگ است و میزان $P = -$ مقدار که صفر می باشد، آزمون معنی دار است و همبستگی و رابطه متقابل میان این دو متغیر وجود دارد. لذا کسانی که ارزیابی مثبتی درباره یادگیری زبان انگلیسی داشته باشند نگرش مثبتی نیز نسبت به آن خواهند داشت. ضمناً میزان و شدت همبستگی آن حدود $0/96$ را نشان می دهد.

رابطه متقابل انتظار دیگران و نگرش

به منظور بررسی رابطه متقابل میان انتظار دیگران از دانشجویان مورد مطالعه درباره یادگیری زبان انگلیسی و تأثیر آن بر نگرش دانشجویان، ابتدا به سنجش انتظار دیگران از یادگیری در دو سطح (انتظار پایین با کد ۱ و انتظار بالا با کد ۲) و نگرش اقدام شد. طبق داده های موجود در جداول متقاطع، آماره آزمون χ^2 پیرسون $16/819$ و میزان $P = -$ مقدار آن صفر می باشد لذا آزمون معنی دار بوده و همبستگی و رابطه متقابل بین این دو وجود دارد. لذا انتظار دیگران از دانشجویان در نوع نگرش آنان مؤثر بوده است. همچنین میزان و شدت همبستگی را در حد $0/58$ نشان می دهد.

تحلیل مسیر

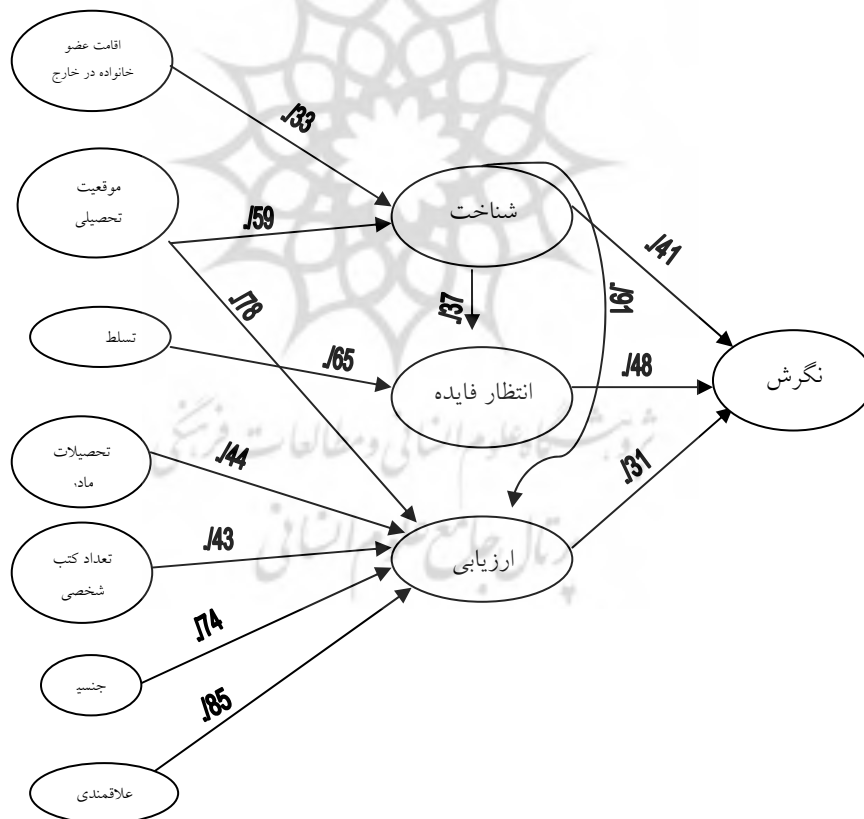
در بررسی و تحلیل مطالعات انسانی - اجتماعی روش های تحلیل چند متغیره زیادی وجود دارند که به بررسی اثرات و روابط بین متغیرهای مختلف می پردازند. در این تحلیل ها گاه از روش هایی که عمدتاً اثرات مستقیم یک متغیر بر متغیر دیگر را می سنجند بهره گرفته می شود. اما در این روش در کنار مطالعات اثرات مستقیم، به شناسایی سنجش اثرات غیر مستقیم نیز توجه می شود.

تحلیل مسیر تجزیه کردن مجموع همبستگی بین دو متغیر را در یک روش علی نشان می دهد. از طرف دیگر به منظور بیان تصویری روابط بین مجموعه متغیرهای مورد نظر در تحلیل مسیر، دیاگرام تحلیل مسیر به کار می رود. این دیاگرام ترکیبی از متغیرهای بیرونی و درونی را نشان می

دهد که در آن روابط علی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته و روابط و تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم نیز مشخص و تنظیم می شوند.

در طراحی چنین مدلی نظم علمی و تقدم و تاخر متغیرها در نظر گرفته شده است. زیرا اساس کار به گونه‌ای است که شناسایی روابط موجود در مدل بر اساس استنباط از چهارچوب نظری تحقیق تدارک دیده شده است. بنابراین پیش شرط استفاده از تحلیل مسیر برخورداری از یک چهارچوب نظری مناسب است که از طریق آن عوامل اثرگذار در روابط منطقی بین عوامل شناخته می شود. در طراحی این دیاگرام ابتدا مسیرهای تأثیرگذار مقدم در سمت چپ و متغیرهای تأثیرپذیر متاخر در سمت راست نمودار تعبیه شده و در منتهی‌الیه نمودار در سمت راست متغیر وابسته قرار داده شده است.

همچنان که در تحلیل مسیر مشاهده می شود، تأثیر مستقیم انتظار فایده از یادگیری زبان انگلیسی بر نگرش دانشجویان پاسخگو ۰/۴۸ است. یعنی هر چه افراد انتظار فایده بیشتری را داشته باشند، نگرش مثبت تری نسبت به زبان انگلیسی ابراز می دارند. بر همین مبنا انتظار فایده به صورت غیر مستقیم نیز تأثیر گذار است. همان گونه که ملاحظه می گردد، انتظار فایده از طریق میزان شناخت دانشجویان از یادگیری زبان انگلیسی به مقدار ۰/۳۷ در نگرش افراد اثر دارد.

از طرف دیگر معدل تحصیلی دانشجویان مورد مطالعه از دو طریق (میزان شناخت زبان و ارزیابی فواید موجود در یادگیری زبان انگلیسی) به ترتیب ۰/۵۹ و ۰/۷۸ اثر خود را به نگرش افراد به طور غیر مستقیم نشان می دهد.

این مطالعه نشان می دهد که تأثیر ارزیابی فایده مطالعات زبان انگلیسی بر نگرش به طور مستقیم ۰/۳۱ است. اما متغیرهای مستقل تحصیلات مادر ۰/۴۴، میزان کتب در اختیار افراد مورد مطالعه ۰/۴۳، جنسیت ۰/۷۴ و علاقمندی ۰/۸۵ و معدل دانشگاه ۰/۷۸. به طور غیر مستقیم از طریق ارزیابی فایده، روی نگرش افراد مورد مطالعه تأثیر گذاشته اند.

بحث و نتیجه گیری

تحقیق امری است که بایک روند منطقی از شناسائی مسئله آغاز و در مراحل مختلف با تنظیم چارچوب های منطقی نهایتا به یافته ها ختم می شود که با استفاده از انواع روش ها و فنون، مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. اما این پایان کار نیست. بلکه لازم است محقق با رویکردی که در چارچوب نظری تحقیق خود انتخاب و یا تنظیم نموده است، مجموعه یافته ها را در یک فضای مفهومی و منطقی مورد بررسی قرار دهد و نتیجه گیری منطقی خود را ارائه نماید و سپس آن ها را با تفسیری ویژه مورد تعمق قرار دهد، زیرا عصاره و چکیده اصلی هر تحقیق بایستی در این قسمت جهت بهره برداری تنظیم و ارائه گردد

تحقیق حاضر در باب یکی از مهم ترین عوامل مؤثر در یادگیری و جهت گیری یادگیرندگان یعنی نگرش صورت گرفته است. نگرش به عنوان عامل مؤثر در تصمیم گیری فرد، اقدام به عمل و تفسیر رفتار به حساب می آید زیرا می توان با تغییر در نگرش، ساختار زندگی و فعالیت ها را به طور کامل تغییر داد. به همین منظور این تحقیق به دنبال این نکته ظریف بوده است که عوامل مؤثر

بر شکل‌گیری نگرش دانشجویان را در زمینه یادگیری و نقش آنرا در پیشرفت زبان انگلیسی مورد شناسایی قرار دهد.

بر این اساس مجموعه متغیرهای اثرگذار در حوزه‌های فردی، اجتماعی، و خانوادگی مورد شناسایی و سپس مورد دسته‌بندی قرار گرفتند که طی آن گروه‌های به دست آمده در حوزه‌های فردی پیرامون جنسیت، سن، نوع رشته، امکانات شخصی و غیره با هم ترکیب و سپس به عنوان مجموعه اثرگذار بر نگرش فرد ارزیابی شدند. برای منطقی ساختن این اقدامات، ابتدا نظریه‌های مختلف پیرامون نگرش مورد بررسی، بازبینی و تحلیل قرار گرفتند و طی آن تلاش گردید در راستای تنظیم مسئله تحقیق، پشتوانه نظری انتخاب گردد. بدین ترتیب برای رسیدن به این خواسته ابتدا توزیع فراوانی مجموعه داده‌ها به دست آمد تا با استفاده از نمونه‌های فراهم شده قابلیت تعمیم یافته‌ها فراهم شود.

یافته‌ها نشان می‌دهند که برخی از متغیرها در تحقیق حاضر تأثیری بر نگرش افراد ندارند. همچنان که جنسیت، تعداد کتب شخصی و مسائلی از این قبیل، تأثیری بر شکل‌گیری و روند نگرش نداشته‌اند، در حالی که متغیرهایی چون اهمیت قائل شدن برای زبان انگلیسی، میزان تسلط افراد، سطح معدل تحصیلی دانشجویان، نوع ارزیابی‌های به دست آمده از یادگیری زبان انگلیسی و همچنین انتظار فایده‌ای که از یادگیری زبان انگلیسی می‌رود، بر نگرش تأثیر ویژه‌ای داشته‌اند. از آنجایی که افراد طبق نظریه مید، خود را همیشه در آینه دیگران مورد ارزیابی مستمر قرار می‌دهند، به همین منظور یکی از فرضیه‌های اصلی تحقیق به این امر تخصیص یافته و نتیجه حاصله نشان داده است که تصویری که افراد از انتظارات دیگران دارند، در شکل‌گیری نگرش و استمرار آن نقش مؤثری ایفا می‌نماید. بنابراین اگر افراد در موقعیت‌های مناسبی قرار بگیرند و طی آن این تصورات در آن‌ها تقویت گردد، به نوبه خود در شکل‌گیری نگرش مثبت تأثیر خواهد داشت زیرا مجاورت کلامی، مکانی و زمانی می‌تواند انتظارات مناسب و مطلوب را برای افراد فراهم آورد.

از طرف دیگر، این که افراد از یادگیری زبان انگلیسی چه انتظاری دارند بستگی بسیار جدی به تلقی‌آشنایان و بستگان دارد که به زبان انگلیسی تسلط داشته باشند. تحقیق حاضر نشان داده است که آن دسته از افرادی که در میان بستگان خود افراد مسلط بر زبان انگلیسی داشته‌اند، نمره

بالا تری در انتظار فایده یادگیری زبان انگلیسی به دست آورده اند. این یافته ها نشان می دهند که خانواده، خویشاوندان، دوستان و اطرفیانی که به انگلیسی مسلط بوده اند موجب شده اند که انتظار بیشتری از یادگیری زبان انگلیسی به دست بیاید. لذا عواملی مانند انتظار فایده و تسلط بستگان در محیط هایی که بستر مناسبی برای یادگیری زبان وجود دارد، می توانند عوامل بسیار مؤثر و جدی در شروع و ترویج یادگیری زبان محسوب شوند.

نکته دیگری که لازم به ذکر است این است که ارزیابی افراد از عملکرد آموخته های خود و دیگران درباره زبان انگلیسی نشان داده است که این ارزیابی ها به شکل قابل توجهی در تغییر و یا ایجاد نگرش، مفید و مؤثر می باشند. به عبارت دیگر ارزیابی مثبت، نگرش قوی تری را ایجاد می نماید.

مجموعه عواملی که ارزیابی مثبت یادگیری زبان انگلیسی را در افراد مورد مطالعه ایجاد می کند بسیار گسترده اند که از آن میان علاقمندی، نوع جنسیت، تعداد کتب، تحصیلات مادر و معدل دانشگاه بسیار تأثیر گذارند. به عبارت دیگر متغیرهای اثرگذاری که بدین شکل به آن ها اشاره شده است، به صورت غیر مستقیم و به واسطه ارزیابی فواید یادگیری بر نگرش اثر جدی دارند. همان گونه که در بالا و در مبحث تحلیل مسیر نشان داده شده است، این عوامل از جمله مواردی هستند که باید مورد توجه قرار گیرند.

در کنار مسائل فوق، موفقیت علمی دانشجویان و یادگیرندگان به واسطه عملکردی که در زمینه پیشرفت تحصیلی خود کسب کرده اند، به راحتی در ایجاد یا تقویت نگرش مثبت یا منفی تأثیر گذار بوده است. طبق یافته های حاصل از تحقیق حاضر، دانشجویانی که عملکرد مطلوبی در زمینه مباحث علمی و تخصصی خود داشته اند، به همان نسبت دارای نگرش قوی تری در این زمینه بوده اند. بنابراین در بعد آموزشی واحدهای دانشگاهی، مطلوب این است که اگر بهبود فضای علمی و ارتقای کیفیت آموزشی مد نظر باشد، بالطبع نگرش دانشجویان به زبان انگلیسی نیز افزایش خواهد یافت.

گفته می شود که علاقمندی و یا احساس مثبت به هر امری می تواند بستر و شرایط لازم را در زمینه موضوعات مختلف از جمله زبان انگلیسی فراهم نماید. تحقیق نشان داده است آن دسته از

افرادی که به یادگیری زبان انگلیسی علاقه بیشتری دارند، در کسب نگرش مثبت امتیاز بالاتری را به دست خواهند آورد.

مطلب مهم دیگری که از جمله یافته های این تحقیق به حساب می آید، این است که ساختار محتوایی دروس ارائه شده می تواند از طریق نوع رشته تحصیلی بر ایجاد و تقویت نگرش نسبت به زبان انگلیسی مؤثر باشد. بنابراین برخی از رشته ها نسبت به سایرین شرایط مطلوب تری فراهم نموده اند، در حالی که برخی رشته ها این فضا را فراهم نکرده اند.

همان طور که در چهارچوب نظری تحقیق گفته شد، هرچه میزان شناخت و آگاهی افراد از کیفیت و مطلوبیت پدیده ای بیشتر باشد، تمایل افراد برای دستیابی به آن افزون تر خواهد شد. به همین منظور در تحقیق حاضر و با استفاده از تحلیل مسیر نشان داده شده که اقامت اعضای خانواده در خارج از کشور که مراداتی همراه با مسائل مختلف را به همراه دارد می تواند در ایجاد، گسترش و یا تقویت شناخت تأثیر به سزائی داشته باشد و اگر این متغیر با موفقیت تحصیلی همراه شود، با همدیگر ترکیب نوری را ایجاد می نمایند که به راحتی میزان شناخت قوی تری را در افراد نسبت به انگلیسی ایجاد نموده و از طریق آن (شناخت) بر نگرش مؤثر خواهند شد. بنابراین در مجموع، یافته ها نشان می دهد که متغیرهای زمینه ای، خانوادگی، اجتماعی، شناختی و عاطفی در ایجاد، گسترش و تقویت نگرش مثبت و قوی نسبت به زبان انگلیسی کمال تأثیر را خواهند داشت. لذا لازم است برنامه ریزان و دست اندرکاران از طریق ایجاد بستر مناسب در روند تقویتی نگرش افراد، تصمیم سازی و تصمیم گیری نمایند.

بودجه لازم برای اجرای طرح پژوهشی که این مقاله مستخرج از آن است، توسط دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس تامین شده است. نگارندگان از مسئولین ذیربط سپاسگزارند.

پی نوشت ها

1-Evaluative	4- Social Acceptability
2- Significant others	5-Refrence group
3- Sapp & Harrod	

فهرست منابع و مآخذ

افروز، غلامعلی (۱۳۷۳). چکیده ای از روان شناسی تربیتی. تهران: انجمن اولیا و مربیان،

۴۸.....پژوهش نامه علوم اجتماعی ،سال اول، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۶

- آپورت، گوردن؛ دبلیو جونز، ادوارد(۱۳۷۱). **روان شناسی اجتماعی از آغاز تا کنون**. ترجمه محمدتقی منشی طوسی. مشهد: آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی،
- اوپنهایم، ادوارد فیلیپس(۱۳۷۵). **طرح پرسشنامه و سنجش نگرش ها**. ترجمه مرضیه کریم نیا. مشهد: آستان قدس رضوی،
- پارسا، محمد (۱۳۷۴). **روان شناسی تربیتی**. تهران: سخن،
- تافلر، آلوین(۱۹۸۰). **موج سوم**. ترجمه شهیندخت خوارزمی. تهران: نشر نو،
- خاوندی زاد اقدم، سعدی (۱۳۸۲). **بررسی نگرش مردم نسبت به ارائه تسهیلات و خدمات ویژه به خانواده های شهدا، جانبازان و ایثارگران**. زیر نظر دکتر حیدرعلی هومن. دفتر تحقیق و پژوهش اداره تحقیقات و مطالعات (معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلام.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۲). **سنجش نگرش روستائیان نسبت به جهاد سازندگی**. تهران: مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی،
- سپهری، سهراب(۱۳۶۹). **هشت کتاب**. تهران: کتابخانه طهوری ،
- سیف، علی اکبر (۱۳۸۰). **روانشناسی پرورشی**. تهران: انتشارات آگاه،
- سیف، علی اکبر؛ خدیجه علی آبادی(۱۳۶۸). **طبقه بندی هدف های پرورشی**. تهران: انتشارات رشد،
- شعبانی، حسن (۱۳۷۱). **مهارت های آموزشی و پرورشی**. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت)،
- شیرکوند، شهرام (۱۳۸۱). **ماهنامه علمی آموزشی تدبیر** سال ۱۳ شماره ۱۲۵ شهریور ۱۳۸۱.
- قرآن مجید**. به خط عثمان طه. مترجم: مهدی الهی قمشه ای. چاپ ششم. ۱۳۸۰.
- کرچ، دیوید؛ کراچفیلد، ریچارد اس.؛ و بلاکی، اجرتون ال(۱۳۴۷). **فرد در اجتماع**. ترجمه محمود صناعی. تهران: کتابفروشی زوار،
- کریمی، یوسف (۱۳۷۸). **روان شناسی اجتماعی (نظریه ها، مفاهیم و کاربردها)**. تهران: نشر ارسباران،
- کریمی، یوسف (۱۳۸۶). **روان شناسی اجتماعی**. [تهران]: دانشگاه پیام نور،
- کریمی، رامین (۱۳۸۵). **رشد اخلاقی کودکان**. روزنامه همشهری ۳۱ فروردین.
- کمالی، محمد (۱۳۸۶). "تأملی در آموزش برای تغییر نگرش". **مجله درمانگر**. سال ۴ شماره ۱۳،
- معین، محمد (۱۳۸۱). **فرهنگ یک جلدی فارسی معین**. به اهتمام عزیزاله علیزاده. تهران: [بی نا]،
- مهرآرا، علی اکبر (۱۳۷۳). **زمینه روانشناسی اجتماعی**. تهران: [بی نا]،
- Alam, M.A., Hussain, S.M. ; Khan, B.A. (1988). "A Study of the Attitudes of Students, Teachers and Parents Towards English as a Foreign Language

- in Saudi Arabian Public Schools” . Saudi Arabia: Ministry of Education, Educational Development, The General Directorate of Research & Evaluation,
- Allport, G.W. (1935). “Attitudes. In C.M. Murchison (ed.), Handbook of Social Psychology”.
- Baker C. (1992). **Attitudes and Language**. UK : Multilingual Matters,
- Baker, C. (1988). **Key issues in bilingualism and bilingual education**. England: Multilingual Matters, Ltd,
- Gardner, R. C. (1985). **Social Psychology and Second Language Learning. The Role of Attitudes and Motivation**. London: Edward Arnold,
- Gardner, R.C. (2001). “Language learning motivation: The student, the teacher, and the researcher. A manuscript presented and funded by the Social Sciences and Humanities Research Council of Canada. This was the basis of the keynote address presented to the Texas Foreign Language Conference”. University of Texas in March 23, 2001.
- Gardner, R.C. ; Lambert, W.E. (1972) .**Attitudes and Motivation in Second-language Learning**. Rowley. MA: Newbury House Publishers.
- Gardner, R.C. and MacIntyre, P.D. (1991). “An instrumental motivation in language study: who says it isn't effective?”. *Studies in Second Language Acquisition*, 13: 57-72.
- Gardner, R.C. ; Lalonde, R. ; and Moorcroft, R. (1985). “The role of attitudes and motivation in second language learning: Correlational and experimental considerations”. *Language Learning* 35, 207–27.
- Mantle-Bromley, C. ; Miller, R.B. (1991). “Effect of multicultural lessons on attitudes of students of Spanish”. *Modern Language Journal*, 75, 418-425.